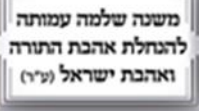

שתי משניות ליום משנה שלמה

יו"ל ע"י משנה שלמה

העמותה להנחלת אהבת התורה ואהבת ישראל (ע"ר)

מס' עמותה: 580553329

טל': 052-5802345 מייל: mishna.shlema@gmail.com
כתובת: עין שמש 23 גני תקווה 55900

פרויקט שתי משניות ליום - לעילוי נשמת
הרה"ק רבי אברהם מתתיהו ב"ר נחום נחום זצוק"ל כ"ק אדמו"ר מסטנסט
הרה"ק רבי חיים זאנוויל ב"ר משה זצוק"ל כ"ק אדמו"ר מריבץ

"תנא דבי אליהו כל השונה הלכות בכל יום מובטח לו שהוא בן העולם הבא שנאמר: "הליכות עולם לו"
אל תיקרי הליכות אלא הלכות". - רש"י: הלכות - משנה וברייתא, הלכה למשה מסיני.

הלימוד היומי לעילוי נשמת הרה"ק ישעיהו ב"ר אברהם הלוי ע"ה הרה"ק משה בן נחמן ע"ה מרת חיה שיפמן ב"ר שלום ע"ה

משנה ג'

הַלְקוֹחַ בקר וצאן שקנה אדם מחברו או שְׁנִיתָן לוֹ מִתְּנָה או שקיבל מחברו במתנה - **פְּטוֹר מִמַּעֲשֵׂר בְּהֶמָּה** לפי שאדם חייב לעשר רק את הבהמות שנולדו אצלו. *
הָאֲחִים הַשְּׂתֵפִין שהם שותפים בירושה שקיבלו מאביהם **שְׁחִיבִין בְּקִלְבוֹן** ** - היינו שאמנם הם קיבלו ירושה מאביהם, אך הם חילקו אותה ביניהם ואח"כ הם חזרו להיות שותפים ודינם כמו כל שני אנשים שעושים שותפות ביניהם, שחייבים הם בקלבונו, אבל **פְּטוֹרִים מִמַּעֲשֵׂר בְּהֶמָּה** מכל הבהמות שנולדו להם בשותפות, לפי שהשותפות פוטרת אותם מן המעשר, ו**שְׁחִיבִין בְּמַעֲשֵׂר בְּהֶמָּה** אבל האחים השותפים שחייבים במעשר, כגון: אם לא חלקו האחים מעולם את ירושת האב ביניהם, ונחשבים הנכסים כאילו הם עדיין ברשות האב, וחייבים הם במעשר בהמה מהולדות שנולדו להם מבהמות הירושה - **פְּטוֹרִים מִן הַקְּלָבוֹן** כמו הדין של האב שנותן מחצית השקל עבור בניו ופטור מן הקלבונו. **קָנוּ מִתְּפִיסַת הַבַּיִת** המשנה מפרשת את מה שנכתב לעיל, שאם האחים ירשו בהמות מאביהם ולא חילקו אותם ביניהם - **חִיבִין** במעשר בהמה **וְאִם לָאוּ** כמו שהמשנה תפרש בהמשך - **פְּטוֹרִין** במעשר בהמה. עתה מסבירה המשנה מה הכוונה בדברי המשנה 'ואם לאו' דהיינו שאם **חִלְקוּ** חילקו האחים את הירושה ביניהם **וְחִזְרוּ וְנִשְׁתַּתְּפוּ** וחזרו להיות שותפים ודינם כמו כל שני בני אדם שעושים שותפות ביניהם - ולכן הם **חִיבִין בְּקִלְבוֹן**, ו**פְּטוֹרִין מִמַּעֲשֵׂר בְּהֶמָּה** כמו שביארנו לעיל.

רבינו עובדיה מברטנורא

הַלְקוֹחַ או שנייתן לו מתנה פטור ממעשר **בהמה**. בגמרא ילפינן ליה מדכתיב (שמות כ"ב) "בכור בניך תתן לי כן תעשה לשורך לצאנך", מה בניך אינם בלקוח ומתנה, דלא שייך בהו לקיחה ומתנה אלא אצלו נולדו, אף צאנך ובקרך אינן בלקוח ומתנה. ואע"ג דהאי קרא בבכור הוא דכתיב, ואנן ילפינן מעשר מיניה, היינו משום דכתיב "כן תעשה לשורך", ועשייה ודאי לא מצית מוקמת בבכור, דהא מרחם קדוש ולא בעי עשייה שיקדישנו האיש, אם אינו ענין לבכור, תנחו ענין למעשר בהמה.

האחים השותפים. האחין שחלקו בירושת אביהן, ואחר כך נשתתפו. **כשחייבין בקלבונו**. כשמביאין שקליהן מביאין שני חצאי שקלים ונותנים שני קלבונו. והקלבונו הוא לשון הכרע שחייבין להכריע שקליהן. ואם נתנו בין שניהם שקל שלם נותנים שני קלבונו, שהיה להם לשקול לחצאין.

ופטורים ממעשר בהמה. מכל הנולדים להם כל ימי השותפות. שהשותפות פטור ממעשר בהמה, דכתיב "אשר יהיה לך", ולא של שותפות. ואע"ג דהאי קרא בבכור הוא דכתיב, אם אינו ענין לבכור דהא שמעינן דאיתיה בשותפות, דכתיב (דברים י"ב) "ובכורות בקרכם וצאנכם", תנחו ענין למעשר בהמה.

וכשחייבין במעשר בהמה. כגון אם לא חלקו מעולם, שתפוסת הבית קיימת, דהיינו שירושת אביהן עומדת, חייבין במעשר בהמה לעשר כל הנולדים להם כל ימי שותפותם. דהכי אמרינן בברייתא, יכול אפילו קנו בתפוסת הבית, תלמוד לומר יהיה, דמשמע מכל מקום.

ופטורים מן הקלבונו. לגמרי, ששוקלין בין שניהם שקל שלם. שממון אביהם בחוקתו עומד, והאב ששוקל על בניו או על אחד מבני עירו ופטורו בשלו, פטור מן הקלבונו. דתנן בשקלים, השוקל בשביל העני או בשביל שכנו או בשביל בן עירו, פטור מן הקלבונו. ובניו נמי אין מצות שקליהם עליו, והוי ליה כשכנו וכן עירו.

קנו בתפוסת הבית חייבין במעשר בהמה. כדאמרינן "תלמוד לומר יהיה" דמשמע מכל מקום שיהיה. ובפירושי רבותי מצאתי, דהאי קנו לא שלקחו במעות, אלא שנפלו להם בהמות מירושת אביהם. **חלקו חוזרו ונשתתפו**. הוו כשותפים דעלמא. **פטורים ממעשר בהמה וחייבין בקלבונו**.

*בגמרא למדים דין זה מן הפסוק "בכור בניך תתן לי, כן תעשה לשורך לצאנך" שכמו שבפדיון הבן חייבים לפדות רק את הבן שנולד לאבא ולא בן שקנה, או קיבל האב במתנה (שהיא מציאות שאינה קיימת), אף צאן ובקר צריך לעשר רק את הבהמות שנולדו אצלו ולא את אלו שקנה, או קיבל במתנה, ואף שהכתוב מדבר על פדיון הבן בבכור אדם, אנו למדים את אותו דין לגבי מעשר בהמה, שכן נכתב 'כן תעשה לשורך ולצאנך' והרי אין צורך לעשות את הבכור לפי שהוא קדוש כבר מרחם אמו, ולכן את המילה 'תעשה' שנאמרה בפסוק דורשים חכמים לדרשה בעניין מעשר בהמה, שיש צורך לעשר רק בהמות שנולדו אצלו ולא בהמות שקנה, או קיבל במתנה.

**הקלבונו - כל אדם מישראל מעל גיל עשרים צריך לתת תרומה של מחצית השקל לבית המקדש, וקבעו חכמים שאם נותן את הסכום במטבע אחד של מחצית השקל אין הוא צריך לשלם תוספת על תרומתו, ברם אם שני אנשים מביאים שקל שלם, כך שכל אחד מהם מביא מחצית מהשקל, צריכים הם להוסיף עוד מטבע על תרומתם הנקרא קלבונו, שזהו בעצם סכום הפריטה של השקל השלם, היינו שאם היו הולכים לפורט כספים (שולחני) היו צריכים לשלם לו את מטבע הקלבונו על הפריטה של השקל השלם לשני מחציות השקל, לכן קבעו חכמים שאם שני אנשים מביאים שני מחציות השקל בתור מטבע של שקל שלם, הם צריכים להוסיף ולתת גם קלבונו. ברם המשנה במסכת שקלים מלמדת, שאם אדם שילם שקל שלם גם עבור עני, או אב שמשלם עבור בניו, פטורים הם מתשלום הקלבונו, כיוון שהם נותנים את חצי השקל הנוסף בתורת מתנה לאדם שעליו משלמים, אבל שותפים שמביאים שני מחציות השקל בתור שקל שלם, צריכים הם להביא גם קלבונו.

לעילוי נשמת

מורי ורבי הרה"ק יצחק יגן ב"ר יעקב ורחל זצוק"ל
מור"ר אבי דוד שלום ב"ר שלמה דב וברכה שיפמן ע"ה
הרבנית פעריל דבורה ע"ה בת הרב ישראל צבי יאיר
מרת חיה רויזא בת מוה"ר נטע צבי שלזינגר ע"ה

לקבלת המשנה היומית למייל או לווצאפ ולהנצחות

ניתן לשלוח מייל לכתובת: mishna.shlema@gmail.com

או לשלוח הודעה לנייד: 052-5802345 או: 053-4287288

רבינו עובדיה מברטנורא

משנה ד

הַכֹּל נִכְנָס לְדִיר לְהַתְעַשֵּׂר כל הבהמות נכנסות לדיר כדי לעשר*, **חוץ מן ברום הכלאים** בהמה שנולדה מתערובת של כלאים, כגון: הנולד מתיש וכבשה, **וְהַטְרִפָּה** היינו בהמה שיש בה אחד מסימני הטריפה (כמו שלמדנו במסכת חולין), **דָּפֵן** ובהמה שנולדה בניתוח קיסרי דרך דופן הבטן, **וּמְחֹסֵר זְמַן** בהמה שלא עברו ימים מיום שנולדה, **וְיָתוּם** כפי שהמשנה תפרש בהמשך. כל אלו אינם נכנסים לדיר כדי לעשר מהם**. שואלת המשנה **אֵיזְהוּ יָתוּם** מיהו היתום שעליו דיברה המשנה שאין לעשר ממנו – ועונה המשנה **כֹּל שְׂמֵתָה אָמוֹ, או שְׁנִשְׁחָטָה** מיד לאחר לידתו. **רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר: אֶפְלוּ נִשְׁחָטָה אָמוֹ וְהִשְׁלַח קֵיִם** ועור האם קיים - **אֵין זֶה יָתוּם** אינו נקרא יתום, בגמרא מבואר טעמו של רבי יהושע, שלפי שהיו נוהגים שאם מתה האם בזמן הלידה היו עוטפים את הולד בעור האם כדי לחממו, והרי זה כאילו עדיין אימו חיה, לפיכך אין הולד נקרא יתום ונכנס לדיר להתעשר.

* בגמרא מבואר שהמילה 'כל' באה לרבות גם בהמות שהם: רובע, כגון: שור שרבע אשה, נרבע, היינו בהמה שנרבעה, ובהמה שהופרשה לעבודה זרה, ונעבד, דהיינו בהמה שעשו אותה עבודה זרה, ואתנן זונה, ומחיר כלב וטומטום ואנדרוגינוס, שאף על פי שכל אלו הם פסולים לקרבן, נכנסים הם לדיר ומעשרים אותם, והטעם הוא, לפי שאנו מוצאים שהתורה לא הקפידה שבמעשר בהמה יהיו רק בהמות תמימות, אלא גם בהמות בעלות מום מעשרים כמו שכתוב "לא יבקר בין טוב לרע", מכאן למדים שאף הבהמות הפסולות נכנסות למעשר, ואם אחד מאלו יצא העשירי, היינו שהוא בעצמו המעשר, מחכים שיפול בו מום ואז ניתן לאכול אותו, אך בכל מקרה אין מקריבים אותו כדין מעשר בהמה רגיל.

** בגמרא מבואר שדין זה נלמד מן הכתוב בקדשים "שור או כשב או עז כי יולד והיה שבעת ימים תחת אמו" ודרשו "שור או כשב" למעט את הכלאים, או עז למעט בהמה שאינה דומה לאימה, כי יולדי למעט יוצא דופן, 'והיה שבעת ימים' למעט מחוסר זמן, תחת אמו, למעט יתום. ומעשר בהמה למדים בגזירה שווה מקדשים לפי שנאמר במעשר בהמה "כל אשר יעבור תחת השבט" ובנוסף נכתב "תחת אמו" וכמו שבקדשים פרט הכתוב את כל הבהמות שלא ניתן להקריב כך אותן בהמות אין צורך להכניסם לדיר לצורך מעשר בהמה, וכן את דין הטריפה למדים ממה שכתוב "כל אשר יעבור" שמכאן למדים שרק בהמה שיכולה ללכת על רגליה ניתן לעשר יצאה בהמה שנחתכו רגליה מן הברך ולמעלה שהינה טריפה ואינה יכולה להלך על רגילה ולכן גם אין מעשרים ממנה ומדין טריפה זו למדו על שאר הטריפות שאין מעשרים מהם.

הכל נכנס לדיר להתעשר. "הכל" – לאתווי רובע ונרבע ומוקצה שהפרישוהו להקריבו לעבודה זרה, ונעבד שעבדו הבהמה עצמה, ואתנן זונה ומחיר כלב וטומטום ואנדרוגינוס. שכל אלו אף על פי שהם פסולים לקרבן, נכנסין לדיר להתעשר, דכיון דלא הקפידה תורה בבעל מום לגבי מעשר דכתיב (ויקרא כ"ז) "לא יבקר בין טוב לרע", לא הקפידה נמי בכל הנך פסולין.

חוץ מן הכלאים והטריפה ויוצא דופן וכו'. דת"ר "שור או כשב" (שם כ"ב) פרט לכלאים, דהיינו הבא מתיש ורחל. "או עז", פרט לנדמה, שבא מאיל ורחל הדומה לעז. "כי יולד", פרט ליוצא דופן. "והיה שבעת ימים", פרט למחוסר זמן. "תחת אמו", פרט ליתום שמתה אמו כשילדתו. דכל הני פסולים לקדשים.

ומעשר בהמה יליף מקדשים בגזירה שוה, נאמר כאן (שם כ"ז) "תחת השבט", ונאמר להלן "תחת אמו". מה להלן פרט לכל השמות הללו, אף כאן פרט לכל השמות הללו. וטריפה נמי אינה נכנסה לדיר להתעשר, דכתיב (שם) "כל אשר יעבור", פרט לטריפה שאינה עוברת, כגון שנחתכו רגליה מן הארכובה ולמעלה, שהיא אחת מן הטריפות, והוא הדין לכל שאר מיני טריפות.

והשלח קיים. העור קיים. תרגום "הפשיט" – וישלח.

אין זה יתום. לפי שיש מקומות שבשהבהמה מתה מחמת לידה מפשיטין אותה ומלבישים בעורה את החיה [את] הולד כדי שיתחמם, ומעלי ליה כאילו היתה אמו חיה. ואין הלכה כרבי יהושע.